

<https://doi.org/10.5559/di.33.2.04>

ULOGA INDIVIDUALNIH KARAKTERISTIKA I OKOLINSKIH FAKTORA U OBJAŠNENJU INTERNALIZIRANE MIZOGINIJE

Patricia GALE, Mirjana TONKOVIĆ
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

UDK: 305(497.5):176
316.346.2-055.2(497.5):342.726
305-055.2(497.5):329.055.2

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 12. srpnja 2023.

Internalizirana mizoginija oblik je internaliziranoga seksizma koji se odnosi na devaluaciju žena, nepovjerenje prema ženama i vjerovanje u mušku superiornost, a javlja se kada žene usvoje seksističke poruke koje čuju tijekom života te ih upućuju drugim ženama. Cilj je ovog istraživanja bio ispitati ulogu individualnih karakteristika te okolinskih utjecaja u objašnjenju internalizirane mizoginije. U istraživanju je sudjelovalo 530 žena u rasponu dobi od 18 do 90 godina. Uzorak je bio reprezentativan za populaciju odraslih žena u Republici Hrvatskoj. Rezultati su pokazali da je internalizirana mizoginija nisko pozitivno povezana s dobi, desnom političkom orijentacijom, religioznošću, diskriminacijom u obitelji i doživljenim rodnim mikroagresijama te nešto više s desničarskom autoritarnosti. Dobivene su i niske negativne povezanosti s obrazovanjem, samopoštovanjem i ovladavanjem poteškoćama. Suprotno očekivanjima, veličina mjesta i konzervativizam nisu bili povezani s internaliziranom mizoginijom. U regresijskom modelu značajnim prediktorima internalizirane mizoginije pokazali su se desna politička orijentacija, viša razina desničarske autoritarnosti, niže samopoštovanje, niži stupanj ovladavanja životnim poteškoćama i češće doživljavanje rodnih mikroagresija. Povezanost doživljenih rodnih mikroagresija i internalizirane mizoginije nije ovisila o stupnju samopoštovanja žena.

Ključne riječi: seksizam, internalizirana mizoginija, desničarska autoritarnost, rodna diskriminacija

Patricia Gale, Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb, Hrvatska.
E-mail: patricia.gale01@gmail.com

Seksizam se definira kao diskriminacija ili segregacija ljudi na temelju spola (Galić, 2012). Hostilni seksizam odnosi se na tradicionalno negativne stavove prema ženama, prema kojima one nastoje kontrolirati muškarce putem seksualnosti ili feminističkih ideologija (Glick i Fiske, 2001). S druge strane, benevolentni seksizam odražava uvjerenje kako su žene moralne i čiste te bi trebale biti zaštićene i zbrinute od strane muškarca, a zbog svojega pozitivnog tona manje je prepoznatljiv, što ga čini posebno opasnim jer nastavlja podržavati rodnu neravnopravnost (Jones i sur., 2014). Iako je danas mnogo manje društveno prihvatljiv, u Hrvatskoj seksizam nije stvar prošlosti. To pokazuju i rezultati istraživanja provedenog na nacionalno reprezentativnom uzorku 2009. godine, u kojemu je više od polovine sudionika smatralo kako žene i muškarci u Hrvatskoj nisu potpuno ravnopravni, pri čemu su žene bile svjesnije rodne neravnopravnosti (Baranović i Leinert Novosel, 2011).

Seksizam se može promatrati kao oblik opresije nad ženama koji promiče i održava mušku dominaciju (Cherry i Wilcox, 2021). Međutim, nisu samo muškarci ti koji održavaju sustav rodne neravnopravnosti, nego uslijed internalizacije seksizma to čine i žene (Bearman i Amrhein, 2014). Internalizirani seksizam oblik je internalizirane opresije, a javlja se kada žene primjenjuju seksističke poruke koje čuju tijekom života na sebe i druge žene. Bez obzira na to jesu li seksističke opaske i komentari namjerni, seksizam kumulativno djeluje na to kako se žene osjećaju, kako razumiju situacije koje doživljavaju te kako donose kratkoročne i dugoročne odluke o svojim životima (Bearman i sur., 2009). Žene internaliziraju seksizam i kroz prihvaćanje rodnih uloga koje ih dovode u nepovoljan položaj, potičući muškarce da dominiraju, a žene da se podvrgnu dominaciji (Bearman i Amrhein, 2014). Internalizacija opresije nužan je mehanizam za održavanje opresije u društvu te jedna od glavnih prepreka ženama u prevladavanju seksizma (Constantinescu, 2021).

Autori su opisali razne manifestacije internaliziranoga seksizma. Bearman i Amrhein (2014) definiraju šest oblika: osjećaj nemoći, gubitak sebe, samoobjektifikacija, invalidacija, ponižavanje/derogacija i natjecanje među ženama. Osjećaj nemoći javlja se kada žene vjeruju da su više ograničene i manje sposobne nego što to zapravo jesu, dok se gubitak sebe javlja kada se žene ne uspijevaju prepoznati ili žrtvuju svoje vlastite potrebe i želje. Samoobjektifikacija se javlja kada žene razmišljaju o sebi kao o objektu iz perspektive vanjskoga promatrača te stavljaju u fokus svoja tijela, a ne sposobnosti. Invalidacija se odnosi na odbacivanje vlastitih emocija i misli kao nevažćih ili njihovo umanjivanje, dok se derogacija odnosi

na ponižavanje žena, a često obuhvaća pogrdne termine za žene te umanjivanje ženske vrijednosti ili sposobnosti. Natjecanje među ženama javlja se zbog borbe za ograničene resurse dostupne ženama (npr. pozicije moći u društvu). Szymanski i suradnici (2009) navode samoobjektifikaciju, pasivno prihvaćanje rodnih uloga te internaliziranu mizoginiju kao oblike internaliziranoga seksizma, koji su u istraživanjima pokazali negativnu povezanost sa psihosocijalnim zdravljem žena. Samoobjektifikacija je povezana s depresivnosti (Miner-Rubino i sur. 2002; Szymanski i Henning, 2007) i simptomima poremećaja hranjenja (Moradi i sur., 2005), pasivno prihvaćanje rodnih uloga sa psihološkom uznemirenosti (Moradi i Subich, 2002), a internalizirana mizoginija korelira s depresivnosti, samopoštovanjem (Piggott, 2004) i psihološkom uznemirenosti (Szymanski i sur., 2009; Szymanski i Kashubeck-West, 2008). Iako su samoobjektifikacija i pasivno prihvaćanje rodnih uloga važne manifestacije internaliziranoga seksizma, internalizirana mizoginija zahvaća centralni dio internaliziranoga seksizma, dio koji se odnosi na devaluaciju žena i ženskih karakteristika (Szymanski i Kashubeck-West, 2008). Mizoginija je u literaturi često definirana kao duboko ukorijenjen i nasilniji izraz seksizma, ali i mržnja prema ženama (Savigny, 2020). U istraživanju koje su proveli Szymanski i suradnici (2009) internalizirana mizoginija bila je u niskoj korelaciji sa samoobjektifikacijom te umjerenom korelaciji s pasivnim prihvaćanjem rodnih uloga, što podržava pretpostavku kako se radi o povezanim, ali konstruktivno različitim, oblicima internaliziranoga seksizma.

Važno je naglasiti kako žene koje internaliziraju mizogine stavove ne samo da usmjeravaju internalizirani seksizam na sebe nego ga izražavaju i u interakciji s drugima, nepovjerenjem i obezvrjeđivanjem drugih žena, kao i pokazujući rodnu pristranost u korist muškaraca (Constantinescu, 2021), što se naziva horizontalnom opresijom. Prema našim spoznajama, u svim dosadašnjim istraživanjima internalizirane mizoginije rabljena je konceptualizacija internalizirane mizoginije koju je razvila Piggott (2004), koja se specifično fokusira na devaluaciju žena, nepovjerenje prema ženama i vjerovanje u mušku superiornost. U dosadašnjoj literaturi o internaliziranoj mizoginiji istraživana je njezina povezanost sa psihičkim zdravljem (Szymanski i Kashubeck-West, 2008) ili njezina moderatorska uloga u odnosu drugih varijabli (Cherry i Wilcox, 2021), no nismo pronašli niti jedno istraživanje prediktora ovoga vrlo važnog oblika internaliziranoga seksizma. Stoga je ovaj rad usmjeren na istraživanje prediktora internalizirane mizoginije.

Politička orijentacija kreće se na kontinuumu od liberalne (lijeve) do konzervativne (desne), a osobe liberalne političke orijentacije iskazuju snažnije preferencije za društvene promje-

ne i jednakost u usporedbi s osobama konzervativne orijentacije (Jost i sur., 2003). Društveni ili kulturni konzervativizam odnosi se na očuvanje drevnih moralnih tradicija čovječanstva (Kirk, 1953). S obzirom na to da seksizam uključuje težnju k održavanju tradicionalne raspodjele uloga muškaraca i žena u društvu, kao i toleranciju nejednakosti muškaraca i žena, valja pretpostaviti da će politički i društveni konzervativizam biti pozitivno povezani s prihvaćanjem seksističkih stavova kod žena.

Osim konzervativizma, desničarska autoritarnost mogla bi imati važnu ulogu u objašnjavanju internalizirane mizoginije. Ona uključuje komponente konvencionalizma, autoritarne submisivnosti i autoritarne agresije (Altemeyer, 1981) i pokazala se uspješnom u predviđanju širokoga raspona političkih, društvenih, ideoloških i međugrupnih fenomena, kao i etnocentrizma i predrasuda, uključujući i seksizam (Sibley i Duckitt 2008; Sibley i sur., 2007). Neki autori smatraju kako se desničarska autoritarnost odnosi prije svega na stavove prema članovima vlastite grupe, naglašavajući unutargrupne norme i pravila te netoleranciju prema "devijantnim" članovima unutar grupe. Prema tome, žene visoko na desničarskoj autoritarnosti zahtijevat će od drugih žena podložnost tradicionalnim rodnim ulogama te će izražavati predrasude prema onim ženama koje krše tradicionalne vrijednosti koje autoriteti zagovaraju (Roets i sur., 2011).

Pretpostavljamo da će i religioznost predviđati internaliziranu mizoginiju, s obzirom na to da tradicionalne religije teže predstavljanju žena kao različitih od muškaraca, inferornih i podređenih muškarcima, a religioznije osobe sklonije su imati tradicionalne stavove o rodnim ulogama muškaraca i žena (Taşdemir i Sakallı-Uğurlu, 2010). Mnoga istraživanja pokazala su povezanost religioznosti sa seksizmom među osobama katoličke (Glick i sur., 2002; Burn i Busso, 2005; Mikołajczak i Pietrzak, 2014; Prina i Schatz-Stevens, 2020), židovske (Gaunt, 2012) te islamske vjeroispovijedi (Taşdemir i Sakallı-Uğurlu, 2010).

Seksizam se internalizira prihvaćanjem seksističkih poruka koje žene čuju tijekom života. Djetinjstvo, a posebno adolescencija, formativno je razdoblje za usvajanje stavova i ponašanja od kojih se sastoji ženska rodna uloga (Eagly i Wood, 2012), pri čemu je obitelj jedan od najvažnijih razvojnih konteksta u kojem djeca razvijaju karakteristike konzistentne s rodnom ulogom (Mastari i sur., 2019). Što je seksizam roditelja viši, to su jača njihova očekivanja da se djeca ponašaju u skladu s rodnim ulogama (Barni i sur., 2022). Istraživanje rodnih uloga u adolescenciji provedeno u Hrvatskoj pokazalo je da se od djevojaka očekuje da su nježne, osjećajne i usmjerene

na druge ljude, da obavljaju širi raspon kućanskih poslova nego mladići te da se iz noćnog izlaska ranije vrate kući. S druge strane, od mladića se očekuje kompetitivnost, dominantnost, spremnost na rizik, da se razumiju u automobile i računala te da potiču seksualni odnos i hvale se ljubavnim i seksualnim iskustvom (Jugović i Kamenov, 2008). Garaigordobil i Aliri (2011) pronašli su povezanost između hostilnih i benevolentnih seksističkih stavova roditelja i seksističkih stavova njihove djece u adolescentskom razdoblju, sugerirajući tako njihov međugeneracijski prijenos. Neravnopravan tretman, odnosno diskriminacija u primarnoj obitelji na temelju spola, uvrštena je stoga kao prediktor internalizirane mizoginije u ovo istraživanje.

Rodne mikroagresije mogu se definirati kao kratke, uobičajene i svakodnevne uvrede i okolinski znakovi neprijateljskih, degradirajućih i negativnih seksističkih stavova prema ženama (Nadal, 2010). Mikroagresije su specifične po tome što ih počinitelji često čine nesvjesno, ne shvaćajući da njihove izjave i ponašanja šalju negativne i psihološki štetne poruke osobama kojima su upućene (Capodilupo i sur., 2010). Mikroagresije su toliko prožimajuće i automatske u svakodnevnom razgovorima i interakcijama da se često zanemaruju i odbacuju kao nevine i bezazlene. One uključuju različite oblike diskriminacije koji su prisutni u društvu, krećući se od posve suptilnih (mikroinvalidacije), preko nešto otvorenijih (mikro-uvrede) do eksplicitnih oblika (mikronapadi) (Basford i sur., 2014). Pretpostavili smo da će ovakve kratke, uobičajene i svakodnevne seksističke uvrede upućene ženama ostavljati trajni trag na njihove stavove o sebi i drugim ženama, bez obzira na to je li počinitelj svjestan upućenih mikroagresija ili nije te je li imao lošu namjeru ili nije.

Kao prediktori internalizirane mizoginije u ovom istraživanju uključene su i dvije varijable koje predstavljaju psihološke karakteristike vezane uz doživljaj i evaluaciju sebe, a to su samopoštovanje i ovladavanje životnim poteškoćama. Samopoštovanje se odnosi na stupanj u kojem se osoba pozitivno evaluira i doživljava sebe kao vrijednu osobu (Rosenberg, 1965). Ovladavanje životnim poteškoćama konstrukt je sličan lokusu kontrole, a odnosi se na stupanj u kojem osoba životne prilike doživljava pod vlastitom kontrolom, nasuprot uvjerenju da su pod kontrolom vanjskih faktora (Pearlin i Schooler, 1978).

U istraživanju koje je provela Piggott (2004) pronađena je povezanost samopoštovanja i internaliziranoga seksizma te je pretpostavljeno da internalizacija seksizma dovodi do nižega samopoštovanja žene. Cowan i suradnici (1998) ponudili su alternativno objašnjenje ovog odnosa. Po njihovu mišljenju, ako

pripadnici diskriminiranih skupina vjeruju da izvor njihovih problema leži u njihovim vlastitim neadekvatnostima, nezadovoljstvo samim sobom moglo bi se proširiti u nezadovoljstvo grupom kojoj pripadaju. Tako bi se kod žena, kao pripadnica tradicionalno diskriminirane grupe, osobno nezadovoljstvo i osjećaj neadekvatnosti mogli prenijeti na druge žene. S obzirom na navedeno, pretpostavljeno je kako će žene višega samopoštovanja i višeg ovladavanja životnim poteškoćama u manjoj mjeri internalizirati mizoginiju.

Osim toga, samopoštovanje je psihološki resurs koji ima zaštitnu ulogu prilikom susretanja s prijetnjama u okolini ili stresnim situacijama. Tako je u istraživanju koje je provela Corning (2002) visoko samopoštovanje smanjilo negativne efekte diskriminacije na depresivnost osobe. Istraživanje koje su provele Moradi i Subich (2004) pokazalo je da je kod žena nižega samopoštovanja povezanost između doživljenih rodni diskriminacija i stresa pozitivna, dok je kod osoba višega samopoštovanja povezanost bila neznčajna. Autorice pretpostavljaju da žene koje imaju snažniji osjećaj vlastite vrijednosti lakše odbacuju seksističke poruke, pa su ove poruke štetnije za žene s nižim osjećajem vlastite vrijednosti. Sukladno ovim nalazima, pretpostavili smo kako će žene visokoga samopoštovanja u većoj mjeri odbacivati seksističke poruke i uvrede koje doživljavaju u obliku mikroagresija. Drugim riječima, visoko samopoštovanje štitiće žene od internalizacije seksizma prilikom doživljavanja rodni mikroagresija.

CILJ I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati ulogu individualnih karakteristika i okolinskih utjecaja u objašnjenju internalizirane mizoginije. Specifično, željeli smo ispitati doprinos sociodemografskih karakteristika, političko-ideoloških stavova, religioznosti, psiholoških karakteristika i okolinskih utjecaja u objašnjenju individualnih razlika u internaliziranoj mizoginiji. Osim toga, cilj je bio i ispitati zaštitnu ulogu samopoštovanja u odnosu između doživljenih rodni mikroagresija i internalizirane mizoginije.

Pri tome smo pretpostavili da će sociodemografske karakteristike kao skupina prediktora statistički značajno pridonositi objašnjenju varijance internalizirane mizoginije. Starija dob, niži stupanj obrazovanja te manja veličina mjesta stanovanja predviđat će viši stupanj internalizirane mizoginije. Političko-ideološke varijable i religioznost će kao skupina prediktora objašnjavati dodatnu varijancu internalizirane mizoginije povrh sociodemografskih karakteristika. Desna politička orijentacija, viši društveni konzervativizam, viša desničarska autoritarnost i viša religioznost predviđat će viši stupanj internalizirane mizoginije. Psihološke karakteristike će kao

skupina prediktora objašnjavati dodatnu varijancu internalizirane mizoginije povrh sociodemografskih karakteristika, političko-ideoloških varijabli i religioznosti. Niže samopoštovanje i niže ovladavanje životnim poteškoćama predviđat će viši stupanj internalizirane mizoginije. Okolinski utjecaji će kao skupina prediktora objašnjavati dodatnu varijancu internalizirane mizoginije povrh individualnih karakteristika. Viša doživljena rodna diskriminacija u primarnoj obitelji i više doživljenih rodni mikroagresija predviđat će viši stupanj internalizirane mizoginije.

Što se tiče zaštitne uloge samopoštovanja, pretpostavili smo da će ono moderirati odnos između doživljenih rodni mikroagresija i internalizirane mizoginije. Kod žena višeg samopoštovanja pozitivna povezanost između doživljenih rodni mikroagresija i internalizirane mizoginije bit će niža nego kod osoba nižega samopoštovanja.

METODA

Svi instrumenti upotrijebljeni u istraživanju, detaljniji podaci o uzorku kao i baza podataka zajedno s provedenim analizama opisanima u ovom radu javno je dostupna i nalazi se na sljedećem linku: https://osf.io/kxsw9/?view_only=dab59266982f4107b86adb38878a4e7a

Sudionice

U istraživanju su sudjelovale žene od 18 do 90 godina ($M = 49,5$; $SD = 17,9$). Uzorak je bio reprezentativan za populaciju odraslih žena u Republici Hrvatskoj.¹ Prikaz uzorka s obzirom na obrazovanje, veličinu naselja u kojem žive, mjesto stanovanja i radni status nalazi se u dodatnim materijalima (Tablica A).

Mjerni instrumenti

Kao mjera internalizirane mizoginije uzeta je *Ljestvica internalizirane mizoginije*, koju je razvila Piggott (2004). Ljestvica je za potrebe ovog istraživanja prvi put prevedena na hrvatski jezik te nezavisno lektorirana od strane lektorice za hrvatski jezik, koja je i studentica psihologije. Ljestvica se sastoji od 17 čestica koje mjere 3 faktora: devaluaciju žena (npr. "Žene se pre-lako uvrijede"), nepovjerenje prema ženama (npr. "Općenito je sigurnije ne vjerovati previše ženama") kao i vjerovanje u mušku superiornost (npr. "Preferiram raditi za muškog šefa"). Sudionice su na skali od 1 (u potpunosti se ne slažem) do 7 (u potpunosti se slažem) procjenjivale stupanj u kojem se slažu s ponuđenim tvrdnjama. Osim rezultata na faktorima, na ljestvici se može računati i ukupan rezultat, što je bilo učinjeno u ovom istraživanju. Viši ukupan rezultat označuje višu razinu internalizirane mizoginije. Pouzdanost dobivena u ovom istraživanju iznosi $\alpha = 0,87$.

Kao mjera općega samopoštovanja uzeta je *Rosenbergova ljestvica samopoštovanja* (Rosenberg, 1965). Ljestvica se sastoji od 10 čestica (npr. "Općenito govoreći zadovoljan/na sam sobom"). Sudionice su na skali od 0 (niti malo) do 4 (u potpunosti) procjenjivale stupanj u kojem se navedena tvrdnja odnosi na njih. Viši ukupni rezultat označava višu razinu samopoštovanja. Dobivena pouzdanost ove ljestvice iznosi $\alpha = 0,82$.

Kao mjera ovladavanja životnim poteškoćama uzeta je *Ljestvica ovladavanja životnim teškoćama* (Pearlin i Schooler, 1978; prevedena i već korištena na hrvatskom uzorku, npr. Mikša i Tonković, 2018). Ljestvica se sastoji od 7 čestica (npr. "Mogu učiniti gotovo sve što odlučim"). Sudionice su na skali od 1 (u potpunosti se ne odnosi na mene) do 5 (u potpunosti se odnosi na mene) procjenjivale svoj stupanj slaganja s tvrdnjama. Viši ukupan rezultat upućuje na veći stupanj percepcije ovladavanja životnim poteškoćama. Pouzdanost ljestvice iznosi $\alpha = 0,72$.

Ljestvica rodni mikroagresija (GMS-R) (Judson, 2014) prevedena je na hrvatski jezik na isti način kao i Ljestvica internalizirane mizoginije i prilagođena za ovo istraživanje. U originalnom obliku ljestvica se sastojala od 33 čestice, dok se u ovom istraživanju sastojala od 23 čestice. Izbačene su čestice koje su se odnosile na unutarne osjećaje osobe (npr. "Osjećam pritisak da budem dobra kuharica"), s obzirom na to da smo ovom ljestvicom željeli obuhvatiti isključivo okolinske utjecaje, odnosno rodne mikroagresije koje je osoba doživljela od drugih ljudi. Nadalje, čestice koje su zasebno ispitivale doživljaj određene mikroagresije koja dolazi od strane muškaraca i žena spojene su u jednu česticu koja ispituje općenit doživljaj te mikroagresije, bez obzira na spol osobe koja ju je uputila. Ljestvica obuhvaća 7 tema rodni mikroagresija, a to su očekivanja tradicionalne raspodjele kućanskih poslova (npr. "Drugi ljudi pretpostavljali su da sam ja odgovorna za održavanje kućanstva"), objektivizacija (npr. "Zviždali su mi ili dobacivali na ulici"), oštro etiketirana asertivnost (npr. "Kad bih izrazila neslaganje s muškim kolegom ili autoritetom, nazivalo me se pogrdnim imenima"), pritisak vezan za tjelesni izgled (npr. "Reklame su me podsjetile da moram ostati mladolika"), očekivanja vezana za brak i rađanje djece (npr. "Ljudi su me pitali kada planiram imati djecu"), negiranje seksizma (npr. "Ljudi su mi rekli da su muškarci i žene jednako tretirani u društvu"), patrijarhalna očekivanja vezana za radnu ulogu (npr. "Moji doprinosi nisu se shvaćali tako ozbiljno kao doprinosi muških kolega na mom radnom mjestu"). Sudionice su na skali od 1 (nikad) do 5 (uvijek) procjenjivale koliko su često doživjele određenu mikroagresiju. Viši rezultat upućuje na više doživljenih rodni mikroagresija. Pouzdanost ljestvice u ovom istraživanju iznosi $\alpha = 0,90$.

Osobno iskustvo rodne diskriminacije u primarnoj obitelji ispitano je česticama iz istraživanja Kamenov i suradnika (2011). Pet čestica opisuje primjere rodne diskriminacije u primarnoj obitelji, a sudionice su na Likertovoj skali od 4 stupnja procjenjivale koliko su često doživjele rodnu diskriminaciju u primarnoj obitelji. U našem istraživanju ova je ljestvica prilagođena tako da sudionice samo trebaju naznačiti jesu li ili nisu ikada iskusile navedeni oblik diskriminacije u primarnoj obitelji u djetinjstvu zbog toga što su žene. Smatrali smo kako je ovakva ljestvica primjerena s obzirom na sam sadržaj čestica. Primjerice, na čestici "Obitelj mi nije dozvolila moj odabir struke" nemoguće je procijeniti čestinu doživljavanja, s obzirom na to da se odabir struke događa uglavnom jednom. Ukupan rezultat izražen je kao zbroj vrijednosti na svim česticama, a viši rezultat upućuje na višu doživljenu rodnu diskriminaciju u primarnoj obitelji u djetinjstvu. Pouzdanost ljestvice u ovom istraživanju iznosi $\alpha = 0,65$.

Ljestvica društvenoga i ekonomskoga konzervativizma (SECS) (Everett, 2013) sastoji se od 12 čestica, od kojih 7 mjeri društveni, a 5 ekonomski konzervativizam. U ovom istraživanju uzeta je samo podljestvica koja mjeri društveni konzervativizam te uključuje čestice koje se odnose na pobačaj, vojsku i nacionalnu sigurnost, religiju, tradicionalan brak, tradicionalne vrijednosti, obitelj i domoljublje. Sudionice procjenjuju koliko određeni pojam smatraju pozitivnim na skali od 0 do 10 (0 – više negativan pojam, 5 – neutralan pojam, 10 – više pozitivan pojam). Viši ukupan rezultat upućuje na viši društveni konzervativizam. Pouzdanost podljestvice u ovom istraživanju iznosi $\alpha = 0,75$.

Kao mjera desničarske autoritarnosti uzeta je *Ljestvica desničarske autoritarnosti* (Čorkalo Biruški i sur., 2022), koja je prilagođena na temelju dviju verzija ljestvice (Bizumic i Duckitt, 2018; Duckitt i sur., 2010). Ljestvica se sastoji od 9 čestica (npr. "Naša će država biti uspješna ako poštujemo autoritete i slušamo naše vođe"), a sudionice su na skali od 1 (u potpunosti se ne slažem) do 5 (u potpunosti se slažem) procjenjivale stupanj u kojem se slažu s pojedinom tvrdnjom. Viši ukupan rezultat označuje višu razinu desničarske autoritarnosti. Pouzdanost ljestvice u ovom istraživanju iznosi $\alpha = 0,76$.

Religioznost je ispitana česticom: "Koliko Vam je vjera važna u životu?" Sudionice su odgovarale na skali od 1 (uopće mi nije važna) do 5 (izrazito mi je važna). Politička orijentacija ispitana je pomoću čestice: "Koja je Vaša politička orijentacija?", a sudionice su odgovarale na skali od 1 (izrazito lijevo/liberalna) do 5 (izrazito desno/konzervativna), uz mogućnost odabira 6 (nisam politički opredijeljena). Rezultati su rekodirani tako da su sudionice koje su odabrale odgovor 6 na skali pre-

mještene pod 3 (centar). To je u skladu s hipotezom o nezainteresiranosti, prema kojoj je politička pripadnost centru jednaka političkoj neopredijeljenosti jer proizlazi iz nedostatka znanja o politici ili nedostatka kognitivnih kapaciteta sudionika da se smjeste na skali (Rodon, 2015). Rodonova (2015) analiza pokazala je da se osobe s niskim interesom za politiku smještaju na centar, koji doživljavaju neutralnim ili odabiru poziciju "ne znam/bez odgovora".

Postupak

Podaci u ovom istraživanju prikupljeni su u sklopu mjesečnog istraživanja Omnibus, koje je provela agencija za istraživanje tržišta Ipsos u lipnju 2022. godine. Omnibusovo istraživanje provodi se na reprezentativnom uzorku odraslih stanovnika Hrvatske te se njime istodobno prikupljaju podaci za razne klijente u svrhu analize tržišta. Upitnik formiran za ovo istraživanje ubačen je kao zaseban dio u Omnibus. Na samom početku istraživanja sudionice su dale pristanak na sudjelovanje, a ispunjavale su ga na tablet računalu. Za ispunjavanje upitnika bilo je potrebno 15 do 20 minuta. Sudionice su najprije ispunjavale Ljestvicu internalizirane mizoginije, a zatim ostale ljestvice redosljedom kojim su nabrojene u ovom poglavlju. Na kraju su odgovorile na niz sociodemografskih pitanja, od kojih su u ovo istraživanje uključene varijable dobi, stupnja obrazovanja te veličine mjesta stanovanja.

REZULTATI

Statistička obradba podataka provedena je u programu Jamovi (verzija 2.3). U Tablici 1 prikazani su deskriptivni podaci, a u Tablici 2 vrijednosti Pearsonovih koeficijenata korelacije među svim ispitivanim varijablama. Testovi normaliteta distribucija (npr. Shapiro-Wilk) zbog svoje osjetljivosti na ovako velikim uzorcima obično upućuju na značajne razlike u odnosu na normalnu distribuciju (Navarro i Foxcroft, 2019), stoga su u Tablici 1 prikazani indeksi asimetričnosti i sploštenosti. Oni ne pokazuju veća odstupanja.

Većina pretpostavljenih prediktorskih varijabli postiže nisku korelaciju s kriterijem internalizirane mizoginije. U skladu s pretpostavkama, dob, desna politička orijentacija, desničarska autoritarnost, religioznost, doživljena diskriminacija u obitelji te doživljene rodne mikroagresije pozitivno su povezani s internaliziranom mizoginijom. Stupanj obrazovanja, samopoštovanje i ovladavanje životnim poteškoćama negativno su povezani s internaliziranom mizoginijom. Iznimke su veličina naselja i društveni konzervativizam koji nisu pokazali značajnu povezanost s kriterijem.

	M	SD	Min	Max	Teorijski raspon	Asimetričnost (SE = 0,11)	Spljoštenost (SE = 0,21)
Internalizirana mizoginija	3,3	1,1	1	6,65	1-7	0,14	-0,52
Politička orijentacija	3,0	0,7	1	5	1-5	-0,09	2,01
Desničarska autoritarnost	3,3	0,7	1	5	1-5	-0,19	0,06
Društveni konzervativizam	6,9	1,7	1,57	10	0-10	-0,07	-0,73
Religioznost	3,7	1,2	1	5	1-5	-0,74	-0,21
Samopoštovanje	3,1	0,7	0,40	4	0-4	-0,67	-0,20
Ovladavanje poteškoćama	3,5	0,7	1,43	5	1-5	-0,01	-0,19
Diskriminacija u obitelji	2,3	1,4	0	5	0-5	-0,03	-0,77
Rodne mikroagresije	2,3	0,7	1	5	1-5	0,33	-0,10

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1 Internalizirana mizoginija	-										
2 Dob	0,14**	-									
3 Obrazovanje	-0,15**	-0,18**	-								
4 Veličina naselja	-0,07	-0,06	0,17**	-							
5 Politička orijentacija	0,17**	0,01	-0,12**	-0,06	-						
6 Desničarska autoritarnost	0,30**	0,31**	-0,27**	-0,10*	0,21**	-					
7 Društveni konzervativizam	0,08	0,28**	-0,20**	-0,15**	0,26**	0,49**	-				
8 Religioznost	0,11*	0,20**	-0,12**	-0,16**	0,28**	0,35**	0,57**	-			
9 Samopoštovanje	-0,23**	-0,01	0,14**	0,02	0,03	-0,07	0,20**	0,11*	-		
10 Ovladavanje poteškoćama	-0,25**	-0,13**	0,13**	-0,01	0,05	-0,13**	0,04	0,05	0,54**	-	
11 Diskriminacija u obitelji	0,10*	0,26**	-0,12**	-0,02	0,09*	0,19**	0,18**	0,18**	-0,01	-0,15**	-
12 Rodne mikroagresije	0,15**	-0,16**	0,05	0,06	0,04	0,00	-0,20**	-0,08	-0,26**	-0,21**	0,12**

Legenda: * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$; 1 – izrazito lijeva politička orijentacija, 5 – izrazito desna politička orijentacija

TABLICA 1
Prikaz deskriptivne statistike za varijable korištene u istraživanju (N = 530)

TABLICA 2
Korelacijska matrica sa svim varijablama uključenim u istraživanje (N = 530)

Da bismo odgovorili na prvi cilj istraživanja, proveli smo hijerarhijsku regresijsku analizu u četiri koraka (Tablica 3). U prvom koraku sociodemografske karakteristike objašnjavaju 4 % varijance internalizirane mizoginije, pri čemu je dob značajan pozitivan, a razina obrazovanja značajan negativan prediktor. Uvođenjem političko-ideoloških varijabli i religioznosti kao skupine prediktora u drugom koraku objašnjeno je dodatnih 8 % varijance kriterija. Politička orijentacija i desničarska autoritarnost značajni su pozitivni prediktori, dok je društveni konzervativizam značajan negativan prediktor. Dob i spol prestali su biti značajni prediktori. U trećem koraku uvođenjem psiholoških karakteristika kao skupine prediktora objašnjeno je dodatnih 5 % varijance kriterija. Samostalan značajan doprinos imaju samopoštovanje i ovladavanje poteškoćama, koji su negativni prediktori, dok je doprinos konzerva-

tivizma u ovom koraku prestao biti značajan. U četvrtom koraku dodavanjem okolinskih utjecaja objašnjeno je dodatnih 1 % varijance kriterija, no ovo povećanje objašnjene varijance nije statistički značajno u odnosu na regresijski model iz trećeg koraka. Konačnim regresijskim modelom objašnjeno je 18 % varijance internalizirane mizoginije, a kao značajni prediktori pokazali su se politička orijentacija, desničarska autoritarnost, samopoštovanje, ovladavanje životnim poteškoćama te doživljene rodne mikroagresije. Prediktor koji najviše pridonosi objašnjavanju varijance kriterija jest autoritarnost, a doživljene rodne mikroagresije najmanje su važan prediktor internalizirane mizoginije.

➔ TABLICA 3
Rezultati hijerarhijske
regresijske analize s
internaliziranom
mizoginijom kao
kriterijem (N = 530)

Prediktori	1. korak β	2. korak β	3. korak β	4. korak β
Dob	0,11**	0,07	0,05	0,07
Obrazovanje	-0,13**	-0,07	-0,03	-0,04
Veličina naselja	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
Politička orijentacija		0,13**	0,13**	0,13**
Desničarska autoritarnost		0,29**	0,25**	0,24**
Društveni konzervativizam		-0,15**	-0,09	-0,07
Religioznost		0,03	0,04	0,03
Samopoštovanje			-0,11**	-0,10*
Ovladavanje poteškoćama			-0,15**	-0,14**
Diskriminacija u obitelji				<-0,01
Rodne mikroagresije				0,09*
R	0,20	0,35	0,42	0,42
R ²	0,04	0,12	0,17	0,18
F	7,01**	10,38**	12,01**	10,24**
ΔR^2	-	0,08	0,05	0,01
ΔF	-	12,45**	15,7**	2,03

Legenda: * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

Nadalje, kako bismo provjerili pretpostavku o zaštitnoj ulozi samopoštovanja u odnosu između doživljenih rodni mikroagresija i internalizirane mizoginije, proveli smo moderacijsku analizu. Za procjenu parametara uzeta je *bootstrap* metoda ponovnog uzorkovanja na 5000 uzoraka. Analiza je pokazala da je regresijski koeficijent doživljenih rodni mikroagresija u moderacijskom modelu pozitivan i statistički značajan ($b = 0,18$; $p < 0,05$), a regresijski koeficijent samopoštovanja negativan i statistički značajan ($b = -0,38$; $0,01$), što je bilo očekivano s obzirom na ranije dobivene povezanosti ovih varijabli s internaliziranom mizoginijom. Moderacijski efekt samopoštovanja na povezanost između doživljenih rodni mikroagresija i internalizirane mizoginije pokazao se statistički neznačajnim ($b = 0,20$; $p > 0,05$).

Prosječne vrijednosti internalizirane mizoginije sudionica u ovom istraživanju jesu ispod srednje vrijednosti ljestvice, što upućuje na niske razine internalizirane mizoginije odraslih žena u Hrvatskoj u skladu s drugim novijim istraživanjima seksizma u Hrvatskoj (Šimac i Klasnić, 2021). Usporedba s rezultatima dobivenim primjenom ove ljestvice u nekoliko drugih zemalja pokazuje kako je internalizirana mizoginija još manje izražena kod žena u Australiji, Kanadi, SAD-u, Engleskoj i Finskoj (Piggott, 2004). Kod ove usporedbe treba uzeti u obzir da je navedeno istraživanje bilo provedeno na prigodnim uzorcima homoseksualnih žena. Moguće je pretpostaviti da je razina internalizirane mizoginije na takvom prigodnom uzorku niža od razine koju bismo zabilježili u općoj populaciji žena.

U okviru prvoga cilja ispitan je doprinos pojedinih skupina varijabli u objašnjavanju internalizirane mizoginije. U prvom koraku hijerarhijske regresijske analize pokazalo se da sudionice starije dobi i nižega stupnja obrazovanja iskazuju više mizoginih stavova. Nije potvrđena pretpostavka o tome da će manja veličina naselja predviđati viši stupanj mizoginije. Dobiveni rezultati u skladu su s prijašnjim nalazima o negativnoj povezanosti stupnja obrazovanja sa seksizmom (Glick i sur., 2002; Hellmer i sur., 2018), dok je ranije pronađena povezanost dobi samo s benevolentnim, ali ne i hostilnim, seksizmom (Glick i sur., 2002). Rasprave o seksizmu češće se događaju tijekom viših stupnjeva obrazovanja i na radnim mjestima koja zahtijevaju visoko obrazovanje (Hellmer i sur., 2018), što žene čini svjesnijima ove problematike te ih može navesti na propitivanje vlastitih stavova. Osim toga, dio internalizirane mizoginije odnosi se na vjerovanje u mušku superiornost. Logično je očekivati da će žene koje su kroz sustav obrazovanja stekle široko znanje o određenom području te kojima je obrazovanje otvorilo veće mogućnosti za razvoj karijere u manjoj mjeri zagovarati ovakve stavove, jer bi time u pitanje dovodile i vlastitu mogućnost napredovanja. Ipak, s obzirom na korelacijski nacrt ovog istraživanja, ne može se zaključivati o uzročno-posljedičnim vezama varijabli te je moguće da žene s višim stupnjem internalizirane mizoginije u manjoj mjeri odlučuju nastaviti visokoškolsko obrazovanje. Povezanost dobi i mizoginije može se objasniti promjenama u društvu, koje idu u smjeru sve veće ravnopravnosti žena i sve jasnije javne osude seksizma u društvu. Tako je logično očekivati da će se internalizirana mizoginija prije javiti kod starijih nego mlađih žena. Takvom objašnjenju u prilog ide i pozitivna povezanost dobi s diskriminacijom u primarnoj obitelji.

U drugom koraku uvršteni su političko-ideološki stavovi i religioznost. U skladu s hipotezom, sudionice desne politič-

ke orijentacije iskazuju više mizoginih stavova, kao i sudionice s višim stupnjem desničarske autoritarnosti, koja se u ovom istraživanju pokazala najvažnijim prediktorom internalizirane mizoginije. Ovi su nalazi u skladu s ranijim istraživanjima, u kojima su politička orijentacija (Dehlin i Galliher, 2019) i desničarska autoritarnost bile povezane sa seksizmom kod žena (Sibley i sur., 2007; Van Assche i sur., 2019). Društveni konzervativizam, suprotno očekivanjima, na razini korelacije nije pokazao povezanost s kriterijem, a u regresijskom je modelu u drugom koraku imao značajan samostalni doprinos, ali u smjeru suprotnom od očekivanog. Moguće je da se taj efekt javio kao posljedica pozitivne povezanosti konzervativizma s autoritarnosti i političkom orijentacijom, odnosno kao posljedica oduzimanja varijance koje su povezane s tim varijablama u regresijskom modelu. Preostala varijanca konzervativizma u negativnom je odnosu s mizoginijom. Isto tako ni religioznost se nije pokazala značajnim prediktorom internalizirane mizoginije u regresijskom modelu, dok je povezanost religioznosti i mizoginije na razini bivarijatne korelacije vrlo niska. Prethodna istraživanja pokazala su povezanost religioznosti sa seksizmom (npr. Glick i sur., 2002; Taşdemir i Sakallı-Uğurlu, 2010). Ipak, Van Assche i suradnici (2019) pokazali su da je doprinos religioznosti u objašnjavanju seksizma smanjen ili neznačajan nakon dodavanja desničarske autoritarnosti i orijentacije socijalnoj dominaciji u prediktorski model, što je moguće objašnjenje i naših nalaza. Naše istraživanje također upućuje na neznatnu važnost religioznosti u predikciji seksističkih stavova u odnosu na važnost političko-ideoloških stavova. Ovdje treba uzeti u obzir i da je sam konstrukt internalizirane mizoginije bliskiji hostilem seksizmu, a ranija istraživanja pokazala su da je religioznost u pretežno katoličkim zemljama povezana samo s benevolentnim seksizmom (Burn i Busso, 2005; Mikołajczak i Pietrzak, 2014). Osim toga, varijabla religioznosti je zbog ograničenoga vremena mjerena samo jednom, generalnom česticom, pa nisu obuhvaćene komponente religioznosti koje bi mogle imati različit odnos s internaliziranom mizoginijom, kao npr. religijski fundamentalizam (Hannover i sur., 2018) ili religijski grupni narcizam (Lockhart i sur., 2023). S obzirom na to da društveni konzervativizam nije povezan s mizoginijom (a neke su komponente te varijable i u negativnom odnosu s njom), a povezanost religioznosti i mizoginije vrlo je niska, dok su istodobno konzervativizam i religioznost povezani s desničarskom autoritarnosti, pretpostavljamo da je za povezanost autoritarnosti s internaliziranom mizoginijom odgovorna agresivna komponenta desničarske autoritarnosti. Naime, jedna od karakteristika koja razlikuje desničarsku autoritarnost od društvenoga konzervativizma jest autoritarna agresija, koja se odnosi na usmjeravanje agresivnosti prema

ljudima koji se ne slažu s autoritetima ili ugrožavaju društvenu hijerarhiju (Altemeyer, 1981). Dob i obrazovanje u drugom koraku više nemaju značajan samostalni doprinos u objašnjava vanju mizoginije zbog svoje povezanosti s uvedenim prediktorima. Točnije, dob je u pozitivnoj korelaciji s autoritarnosti, dok je obrazovanje negativno povezano s političkom orijentacijom i autoritarnosti.

U trećem koraku regresijske analize pokazalo se da sudionice nižega samopoštovanja i nižeg ovladavanja životnim poteškoćama iskazuju više mizoginih stavova, a konzervativizam više nije značajan prediktor. Obje psihološke karakteristike podjednako su važni prediktori internalizirane mizoginije. Negativna povezanost samopoštovanja i internalizirane mizoginije u skladu je s prijašnjim nalazima (Piggott, 2004), a prema našim spoznajama prvi je put pronađena negativna povezanost ovladavanja životnim poteškoćama i internalizirane mizoginije. Moguće je da žene koje imaju nizak osjećaj vlastite vrijednosti i nizak osjećaj kontrole nad vlastitim životom te osjećaje projiciraju na druge žene, što uključuje devaluaciju drugih žena i nepovjerenje prema njima, kao i vjerovanje u mušku superiornost. Treba uzeti u obzir da je opisani smjer povezanosti ovih varijabli teorijski te su drugi autori teoretizirali suprotan smjer u kojemu je internalizacija mizoginih stavova prediktor nižega samopoštovanja žena (Piggott, 2004; Szymanski i Kashubeck-West, 2008).

U četvrtom koraku okolinski utjecaji nisu doveli do značajnoga povećanja objašnjene varijance internalizirane mizoginije. Doživljene rodne mikroagresije imale su značajan samostalan doprinos u predikciji internalizirane mizoginije, ali ujedno su i najmanje važan prediktor u modelu. Ranija istraživanja povezanosti između doživljenih seksizama i internalizirane mizoginije došla su do različitih nalaza. U istraživanju Cherry i Wilcox (2021) pronađena je negativna povezanost između rodni mikroagresija i internalizirane mizoginije, a autori tumače kako je moguće da žene s nižim stupnjem internalizirane mizoginije lakše uočavaju rodnu diskriminaciju. S druge strane, u istraživanju provedenom sa studenticama jednoga američkog sveučilišta pronađena je niska pozitivna povezanost između doživljenih seksističkih događaja te internalizirane mizoginije studentica (Szymansky i sur., 2009). Naši rezultati podupiru pretpostavku o socijalizacijskim utjecajima na internalizaciju mizoginih stavova, iako je njihov doprinos u odnosu na druge ispitivane varijable vrlo skroman.

Suprotno očekivanjima, rodna diskriminacija u primarnoj obitelji u djetinjstvu nije bila značajan samostalni prediktor internalizirane mizoginije, iako je na razini bivarijatne korelacije pokazala nisku pozitivnu povezanost s kriterijem. Važno je istaknuti da mjera rodne diskriminacije u primarnoj obi-

telji korištena u ovom istraživanju obuhvaća doživljena iskustva tijekom djetinjstva, pri čemu se četiri od pet čestica odnose na određene zabrane ili ograničenja koje su žene imale zbog svojega spola. Primjena mjere rodni diskriminacija u primarnoj obitelji koja bi obuhvatila širi raspon i suptilnije oblike rodni diskriminacija u djetinjstvu omogućila bi bolji uvid u potencijalnu povezanost ovoga okolinskog faktora s internaliziranom mizoginijom.

U sklopu drugoga cilja istraživanja ispitana je moderacijska uloga samopoštovanja u odnosu između doživljenih rodni mikroagresija i internalizirane mizoginije. Pretpostavili smo da će visoko samopoštovanje štiti žene od internalizacije mizoginije prilikom doživljavanja rodni mikroagresija, odnosno da će pozitivna povezanost između doživljenih rodni mikroagresija i internalizirane mizoginije biti niža kod žena s visokim samopoštovanjem. Ova se pretpostavka nije pokazala točnom. Iako je u prijašnjim istraživanjima visoko samopoštovanje štiti žene od doživljaja stresa (Moradi i Subich, 2004) i razvoja depresivnosti (Corning, 2002) prilikom doživljavanja rodne diskriminacije, samopoštovanje nije pokazalo interakciju s rodnom diskriminacijom kada je kao ishod promatrana anksioznost ili somatizacija kod žena (Corning, 2002). Uzevši u obzir te i naše nalaze, čini se kako samopoštovanje nije zaštitni faktor za sve negativne ishode rodne diskriminacije koju žene doživljavaju.

Pri interpretaciji dobivenih rezultata potrebno je u obzir uzeti neka metodološka ograničenja. Mjere rodni mikroagresija i doživljene diskriminacije u obitelji retrospektivne su, što znači da su se ispitanice trebale prisjetiti koliko su ovakvih događaja doživjele općenito tijekom života. Mjere su zato podložne nesustavnosti zbog razlika u dosjećanju, ali i zamjećivanju ovih događaja. Dakle, pri tumačenju rezultata treba uzeti u obzir da je riječ o percipiranim doživljenim rodni mikroagresijama i percipiranoj doživljenoj diskriminaciji u obitelji. Nadalje, istraživanje je provedeno u sklopu prikupljanja većega broja podataka, tako da je moguće da se u trenutku odgovaranja na ova pitanja kod sudionica već javio zamor, dosada i pad koncentracije. Treba naglasiti da su dobivene povezanosti prediktora s kriterijem u ovom istraživanju niske i da konačan model objašnjava relativno malen dio varijance internalizirane mizoginije. Buduća istraživanja mogla bi uključiti još neke potencijalne prediktore mizoginije, kao što su orijentacija socijalnoj dominaciji te osobine ličnosti ili dispozicije mišljenja (potreba za zatvorenosću, sklonost kritičkom razmišljanju, aktivno otvoreno mišljenje i sl.).

Internalizacija mizoginih stavova povezana je s mnogim negativnim ishodima, kao što su povišena depresivnost i psihološka uznemirenost (Piggott, 2004; Szymanski i sur., 2009;

Szymanski i Kashubeck-West, 2008), što upućuje na potrebu za preventivnim akcijama osnaživanja usmjerenim prema skupinama žena koje su im sklonije. Preventivne akcije trebale bi biti usmjerene i prema muškarcima u obliku edukacije o seksizmu i rodnim mikroagresijama i njihovim posljedicama na mentalno zdravlje žena.

Zahvala

Autorice zahvaljuju agenciji za istraživanje tržišta i javnoga mišljenja Ipsos za pomoć u prikupljanju podataka.

BILJEŠKE

---

* Ovaj rad proizašao je iz diplomskog rada pod naslovom "Prediktori internalizirane mizoginije kod žena" autorice Patricije Gale pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Mirjane Tonković.

¹ Upotrebom pondera mogu se dobiti još preciznije procjene za navedenu populaciju, no ponderirani rezultati tek se neznatno razlikuju od rezultata koji su prikazani u ovom radu. Zbog upotrebe složenijih statističkih postupaka u daljnjoj obradbi podataka, odlučili smo izbjeci ponderirane rezultate.

LITERATURA

Altemeyer, B. (1981). *Right-wing authoritarianism*. University of Manitoba Press.

Baranović, B. i Leinert Novosel, S. (2011). ZAKLJUČCI I PREPORUKE – Koliko su žene u Hrvatskoj ravnopravne? U Ž. Kamenov i B. Galić (Ur.), *Rodna ravnopravnost i diskriminacija u Hrvatskoj: Istraživanje "Percepcija, iskustva i stavovi o rodnoj diskriminaciji u Republici Hrvatskoj"* (str. 255–270). Biblioteka ONA.

Barni, D., Fiorilli, C., Romano, L., Zagrean, I., Alfieri, S. i Russo, C. (2022). Gender prejudice within the family: The relation between parents' sexism and their socialization values. *Frontiers in Psychology*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.846016>

Basford, T. E., Offermann, L. R. i Behrend, T. S. (2014). Do you see what I see? Perceptions of gender microaggressions in the workplace. *Psychology of Women Quarterly*, 38(3), 340–349. <https://doi.org/10.1177/0361684313511420>

Bearman, S. i Amrhein, M. (2014). Girls, women, and internalized Sexism. U E. J. R. David (Ur.), *Internalized oppression: The psychology of marginalized groups* (str. 191–225). Springer Publishing Company. <https://doi.org/10.1891/9780826199263.0008>

Bearman, S., Korobov, N. i Thorne, A. (2009). The fabric of internalized sexism. *Journal of Integrated Social Sciences*, 1(1), 10–47. <https://www.jiss.org/archive/1-1.php>

Bizumic, B. i Duckitt, J. (2018). Investigating right wing authoritarianism with a very short authoritarianism scale. *Journal of Social and Political Psychology*, 6(1), 129–150. <https://doi.org/10.5964/jssp.v6i1.835>

Burn, S. M. i Busso, J. (2005). Ambivalent sexism, scriptural literalism, and religiosity. *Psychology of Women Quarterly*, 29(4), 412–418. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2005.00241.x>

Capodilupo, C. M., Nadal, K. L., Corman, L., Hamit, S., Lyons, O. B. i Weinberg, A. (2010). The manifestation of gender microaggressions. U D. W. Sue (Ur.), *Microaggressions and marginality: Manifestation, dynamics, and impact* (str. 193–216). John Wiley & Sons Inc.

Cherry, M. A. i Wilcox, M. M. (2021). Sexist microaggressions: Traumatic stressors mediated by self-compassion. *The Counseling Psychologist*, 49(1), 106–137. <https://doi.org/10.1177/0011000020954534>

Constantinescu, S. (2021). How does the internalization of misogyny operate: A theoretical approach with European examples. *Research in Social Change*, 13(1), 120–128. <https://doi.org/10.2478/rsc-2021-0013>

Corning, A. F. (2002). Self-esteem as a moderator between perceived discrimination and psychological distress among women. *Journal of Counseling Psychology*, 49(1), 117–126. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.49.1.117>

Cowan, G., Neighbors, C., DeLaMoreaux, J. i Behnke, C. (1998). Women's hostility toward women. *Psychology of Women Quarterly*, 22(2), 267–284. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1998.tb00154.x>

Čorkalo Biruški, D., Jelić, M., Kapović, I., Baketa, N., Bovan, K., Dumančić, F., Kovačić, M., Tomić, I., Tonković, M. i Uzelac, E. (2022). *Hrvatsko društvo u vrijeme koronakrize: Godinu dana poslije / Croatian society during the coronavirus crisis: One year later*. Friedrich Ebert Stiftung. <https://hrzz.hr/hrvatsko-drustvo-u-vrijeme-koronakrize-godinu-dana-poslije/>

Dehlin, A. J. i Galliher, R. V. (2019). Young women's sexist beliefs and internalized misogyny: Links with psychosocial and relational functioning and political behavior. *Psi Chi Journal of Psychological Research*, 24(4), 255–264. <https://doi.org/10.24839/2325-7342.JN24.4.255>

Duckitt, J., Bizumic, B., Krauss, S. W. i Heled, E. (2010). A tripartite approach to right-wing authoritarianism: The authoritarianism-conservatism-traditionalism model. *Political Psychology*, 31(5), 685–715. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2010.00781.x>

Eagly, A. H. i Wood, W. (2012). Social role theory. U P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski i E. T. Higgins (Ur.), *Handbook of theories of social psychology: Volume 2* (str. 458–476). Sage. <https://doi.org/10.4135/9781446249222.n49>

Everett, J. A. C. (2013). The 12 item Social and Economic Conservatism Scale (SECS). *PLoS ONE*, 8(12), e82131. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0082131>

Galić, B. (2012). Promjena seksističkog diskursa u Hrvatskoj? Usporedba rezultata istraživanja 2004. i 2010. godine. *Socijalna ekologija*, 21(2), 155–178. <https://hrcaj.srce.hr/84011>

Garaigordobil, M. i Aliri, J. (2011). Conexión intergeneracional del sexismo: Influencia de variables familiares [Intergenerational connection of sexism: Influence of family variables]. *Psicothema*, 23(3), 382–387. <https://www.psicothema.com/pi?pii=3898>

Gaunt, R. (2012). "Blessed is he who has not made me a woman": Ambivalent sexism and Jewish religiosity. *Sex Roles: A Journal of Research*, 67(9-10), 477–487. <https://doi.org/10.1007/s11199-012-0185-8>

Glick, P. i Fiske, S. T. (2001). An ambivalent alliance: Hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality. *American Psychologist*, 56(2), 109–118. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.2.109>

Glick, P., Lameiras, M. i Castro, Y. R. (2002). Education and Catholic religiosity as predictors of hostile and benevolent sexism toward women and men. *Sex Roles: A Journal of Research*, 47(9-10), 433–441. <https://doi.org/10.1023/A:1021696209949>

Hannover, B., Gubernath, J., Schultze, M. i Zander, L. (2018). Religiosity, religious Fundamentalism, and ambivalent sexism toward girls and women among adolescents and young adults living in Germany. *Frontiers in Psychology*, 9, Article 2399. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02399>

Hellmer, K., Stenson, J. T. i Jylhä, K. M. (2018). What's (not) underpinning ambivalent sexism?: Revisiting the roles of ideology, religiosity, personality, demographics, and men's facial hair in explaining hostile and benevolent sexism. *Personality and Individual Differences*, 122, 29–37. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.10.001>

Jones, K., Stewart, K., King, E., Botsford Morgan, W., Gilrane, V. i Hylton, K. (2014). Negative consequence of benevolent sexism on efficacy and performance. *Gender in Management: An International Journal*, 29(3), 171–189. <https://doi.org/10.1108/GM-07-2013-0086>

Jost, J. T., Glaser, J., Kruglanski, A. W. i Sulloway, F. J. (2003). Political conservatism as motivated social cognition. *Psychological Bulletin*, 129(3), 339–375. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.3.339>

Judson, S. S. (2014). *Sexist discrimination and gender microaggressions: An exploration of current conceptualizations of women's experiences of sexism* (Publication No. 3740179) [Doktorski rad, University of Akron]. ProQuest.

Jugović, I. i Kamenov, Ž. (2008). Razvoj instrumenta za ispitivanje rodni uloga u adolescenciji. *Suvremena psihologija*, 11(1), 93–106. <https://hrcak.srce.hr/81401>

Kamenov, Ž., Huić, A. i Jugović, I. (2011). Uloga iskustva rodno neravnopravnog tretmana u obitelji u percepciji, stavovima i sklonosti rodnoj diskriminaciji. *Revija za socijalnu politiku*, 18(2), 195–215. <https://doi.org/10.3935/rsp.v18i2.978>

Kirk, R. (1953). *The conservative mind: From Burke to Santayana*. Regnery.

Lockhart, C., Sibley, C.G., & Osborne, D. (2023). Religiosity and ambivalent sexism: The role of religious group narcissism. *Current Psychology*, 43, 85–95. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04243-7>

Mastari, L., Spruyt, B. i Siongers, J. (2019). Benevolent and hostile sexism in social spheres: The impact of parents, school and romance on Belgian adolescents' sexist attitudes. *Frontiers in Sociology*, 4, 47. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2019.00047>

Mikołajczak, M. i Pietrzak, J. (2014). Ambivalent sexism and religion: Connected through values. *Sex Roles: A Journal of Research*, 70(9-10), 387–399. <https://doi.org/10.1007/s11199-014-0379-3>

- Mikša, T. i Tonković, M. (2018). Tko pobjeđuje u utrci s vremenom? Individualne razlike u mentalnoj reprezentaciji vremena. *Psihološki teme*, 27(3), 385–408. <https://doi.org/10.31820/pt.27.3.3>
- Miner-Rubino, K., Twenge, J. M. i Fredrickson, B. L. (2002). Trait self-objectification in women: Affective and personality correlates. *Journal of Research in Personality*, 36(2), 147–172. <https://doi.org/10.1006/jrpe.2001.2343>
- Moradi, B. i Subich, L. M. (2002). Perceived sexist events and feminist identity development attitudes: Links to women's psychological distress. *The Counseling Psychologist*, 30(1), 44–65. <https://doi.org/10.1177/001100002301003>
- Moradi, B. i Subich, L. M. (2004). Examining the moderating role of self-esteem in the link between experiences of perceived sexist events and psychological distress. *Journal of Counseling Psychology*, 51(1), 50–56. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.51.1.50>
- Moradi, B., Dirks, D. i Matteson, A. V. (2005). Roles of sexual objectification experiences and internalization of standards of beauty in eating disorder symptomatology: A test and extension of objectification theory. *Journal of Counseling Psychology*, 52(3), 420–428. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.52.3.420>
- Nadal, K. L. (2010). Gender microaggressions: Implications for mental health. U M. A. Paludi (Ur.), *Feminism and women's rights worldwide, Volume 2: Mental and physical health* (str. 155–175). Praeger.
- Navarro, D. J. i Foxcroft, D. R. (2019). *Learning statistics with jamovi: A tutorial for psychology students and other beginners* (Version 0.70). <https://doi.org/10.24384/hgc3-7p15>. <http://learnstatswithjamovi.com>
- Pearlin, L. I. i Schooler, C. (1978). The structure of coping. *Journal of Health and Social Behavior*, 19(1), 2–21. <https://doi.org/10.2307/2136319>
- Piggott, M. (2004). *Double jeopardy: Lesbians and the legacy of multiple stigmatized identities* [Neobjavljeni diplomski rad]. Psychology Strand at Swinburne University of Technology.
- Prina, F., & Schatz-Stevens, J. N. (2020). Sexism and rape myth acceptance: The impact of culture, education, and religiosity. *Psychological Reports*, 123(3), 929–951. <https://doi.org/10.1177/0033294119826896>
- Rodon, T. (2015). Do all roads lead to the center? The unresolved dilemma of centrist self-placement. *International Journal of Public Opinion Research*, 27(2), 177–196. <https://doi.org/10.1093/ijpor/edu028>
- Roets, A., Van Hiel, A. i Dhont, K. (2011). Is sexism a gender issue? A motivated social cognition perspective on men's and women's sexist attitudes toward own and other gender. *European Journal of Personality*, 26(3), 350–359. <https://doi.org/10.1002/per.843>
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400876136>
- Savigny, H. (2020). Sexism and misogyny. U K. Ross (Ur.), *The international encyclopedia of gender, media, and communication* (str. 1–7). John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9781119429128.iegmc092>
- Sibley, C. G. i Duckitt, J. (2008). Personality and prejudice: A meta-analysis and theoretical review. *Personality and Social Psychology Review*, 12(3), 248–279. <https://doi.org/10.1177/1088868308319226>

Sibley, C. G., Wilson, M. S. i Duckitt, J. (2007). Antecedents of men's hostile and benevolent sexism: The dual roles of social dominance orientation and right-wing authoritarianism. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33(2), 160–172. <https://doi.org/10.1177/0146167206294745>

Szymanski, D. M. i Henning, S. L. (2007). The role of self-objectification in women's depression: A test of objectification theory. *Sex Roles: A Journal of Research*, 56(1-2), 45–53. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-9147-3>

Szymanski, D. M. i Kashubeck-West, S. (2008). Mediators of the relationship between internalized oppressions and lesbian and bisexual women's psychological distress. *The Counseling Psychologist*, 36(4), 575–594. <https://doi.org/10.1177/0011000007309490>

Szymanski, D. M., Gupta, A., Carr, E. R. i Stewart, D. (2009). Internalized misogyny as a moderator of the link between sexist events and women's psychological distress. *Sex Roles: A Journal of Research*, 61(1-2), 101–109. <https://doi.org/10.1007/s11199-009-9611-y>

Šimac, B. i Klasnić, K. (2021). Što još one žele? Razvoj nove skale za mjerenje suvremenih oblika seksizma. *Socijalna ekologija*, 30(2), 255–297. <https://doi.org/10.17234/SocEkol.30.2.4>

Taşdemir, N. i Sakallı-Uğurlu, N. (2010). The relationships between ambivalent sexism and religiosity among Turkish university students. *Sex Roles: A Journal of Research*, 62(7-8), 420–426. <https://doi.org/10.1007/s11199-009-9693-6>

Van Assche, J., Koç, Y. i Roets, A. (2019). Religiosity or ideology? On the individual differences predictors of sexism. *Personality and Individual Differences*, 139, 191–197. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.11.016>

The Role of Individual Characteristics and External Factors in Explaining Internalised Misogyny

Patricia GALE, Mirjana TONKOVIĆ
Faculty of Humanities and Social Sciences,
University of Zagreb, Zagreb, Croatia

Internalised misogyny is a form of internalised sexism that refers to devaluing women, distrusting women, and valuing men over women. It occurs when women adopt sexist messages heard throughout their lives and direct them towards other women. The aim of this research was to examine the role of individual characteristics and environmental influences in explaining internalised misogyny. 530 women between 18 and 90 participated in the study. The sample was representative of the population of adult women in Croatia. The results showed that internalised misogyny has a low positive correlation with age, right-wing political orientation, religiosity, discrimination in the family and experienced gender microaggressions, and a somewhat

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 33 (2024), BR. 2,
STR. 247-268

GALE, P., TONKOVIĆ, M.:
ULOGA INDIVIDUALNIH...

higher correlation with right-wing authoritarianism. Low negative correlations with education, self-esteem and level of mastery were also obtained. Contrary to expectations, the size of the settlement and conservatism were not related to internalised misogyny. In the regression model, right-wing political orientation, higher level of right-wing authoritarianism, lower self-esteem, lower level of mastery and more frequent experience of gender microaggressions were significant predictors of internalised misogyny. The relationship between experienced gender microaggressions and internalised misogyny did not depend on the level of self-esteem.

Keywords: sexism, internalised misogyny, right-wing authoritarianism, gender discrimination

Međunarodna licenca / International License:
Imenovanje-Nekomercijalno / Attribution-NonCommercial